

Viktor Rydberg

Lille Viggs Äfventyr på Julafton af Viktor Rydberg. Tredje upplagan. Illustrerad af Ottilia Adelborg

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1895.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Kungl. biblioteket.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Kungl. biblioteket och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/RydbergV/titlar/LilleViggsÄfventyr/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1895692-faksimil>

LILLE VIGGS

ÄFVENTYR

PÅ

JULAFTON

AF

VIKTOR RYDBERG



Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

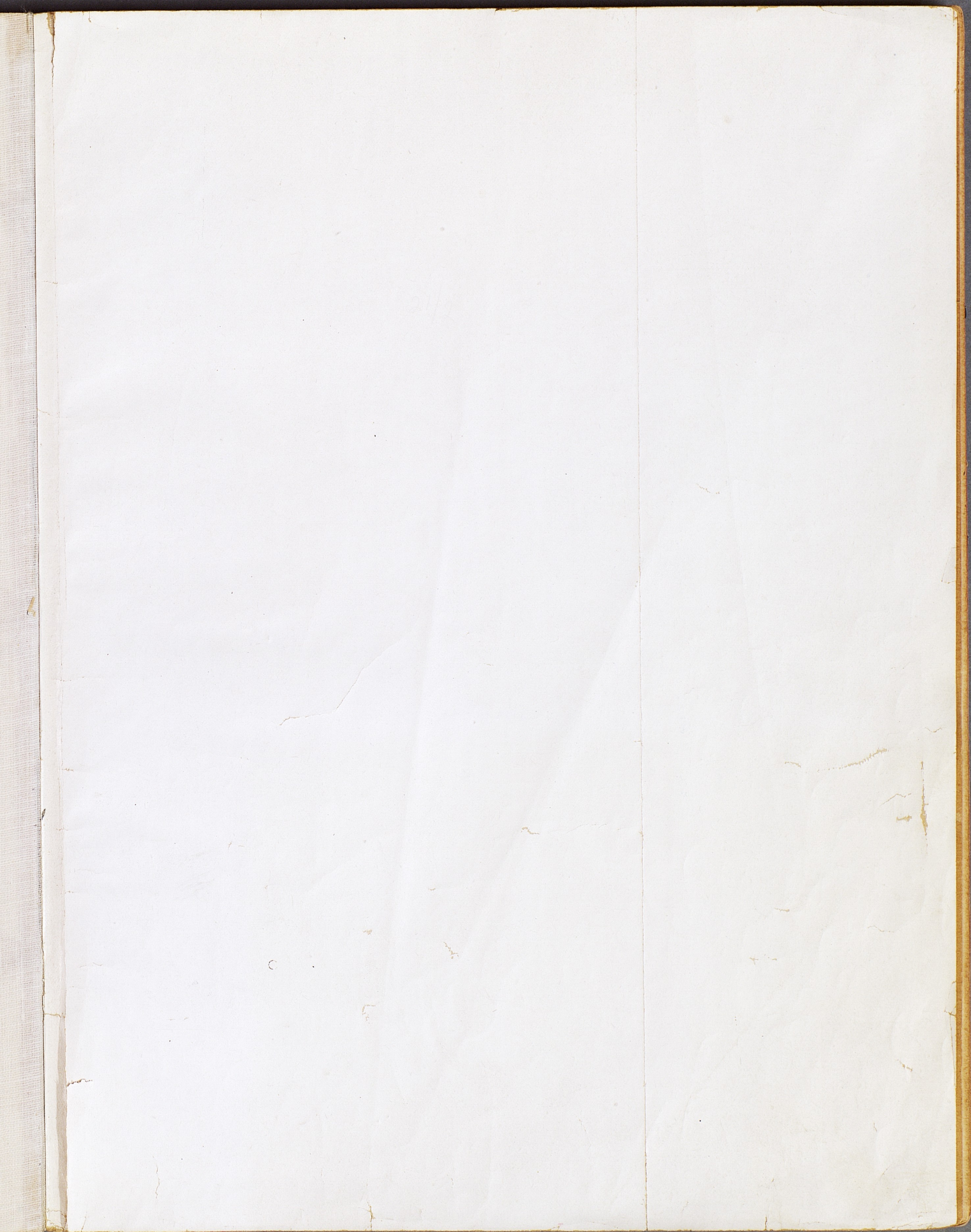
Udenv.

Bark.

(B.)

4





Kon

Under
Pencil

o

VIKTOR RYDBERG

LILLE VIGGS ÄFVENTYR PÅ JULAFTON

Kon

2

3

LILLE VIGGS ÄFVENTYR PÅ JULAFTON

AF

VIKTOR RYDBERG



TREDJE UPPLAGAN

Illustrerad af OTTILIA ADELBORG



STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.



Stockholm. Alb. Bonniers boktryckeri 1895.

Skarsnön låg skinande öfver heden, där man, så stor hon var, såg bara en enda människoboning, och det var en liten stuga, gammal och grå.

De måtte lefva ett ledsamt lif, stackarna, som bo där inne; tänkte väl mången resande, som färdades där fram om. Och ödsligt såg det ut på heden, äfven om sommaren, det kan icke nekas. Ljung och klappersten, buskris och martallar, det var allt som hon kunde fägna ögat med. Men själfva stugan var god nog i sitt slag. De mossslupne väggstockarna hade frisk kärne och höllo väl tillhopa mot köld och blåst. Skorstenen steg bred och tvärsäker öfver torftaket, som om sommaren liknade grönt sammet och prydde sig med rödgula blommor. I täppan vid gafveln växte då potatis, morötter och kål, och vid stängslet vallmo, ringblommor och rosor. Där stod också en apel och under den en liten bänk. Fönstret hade en gardin, som alltid var hvit.

Stugan och täppan ägdes af mor Gertrud, och hon bodde där med en ungersven, som hette Vigg.

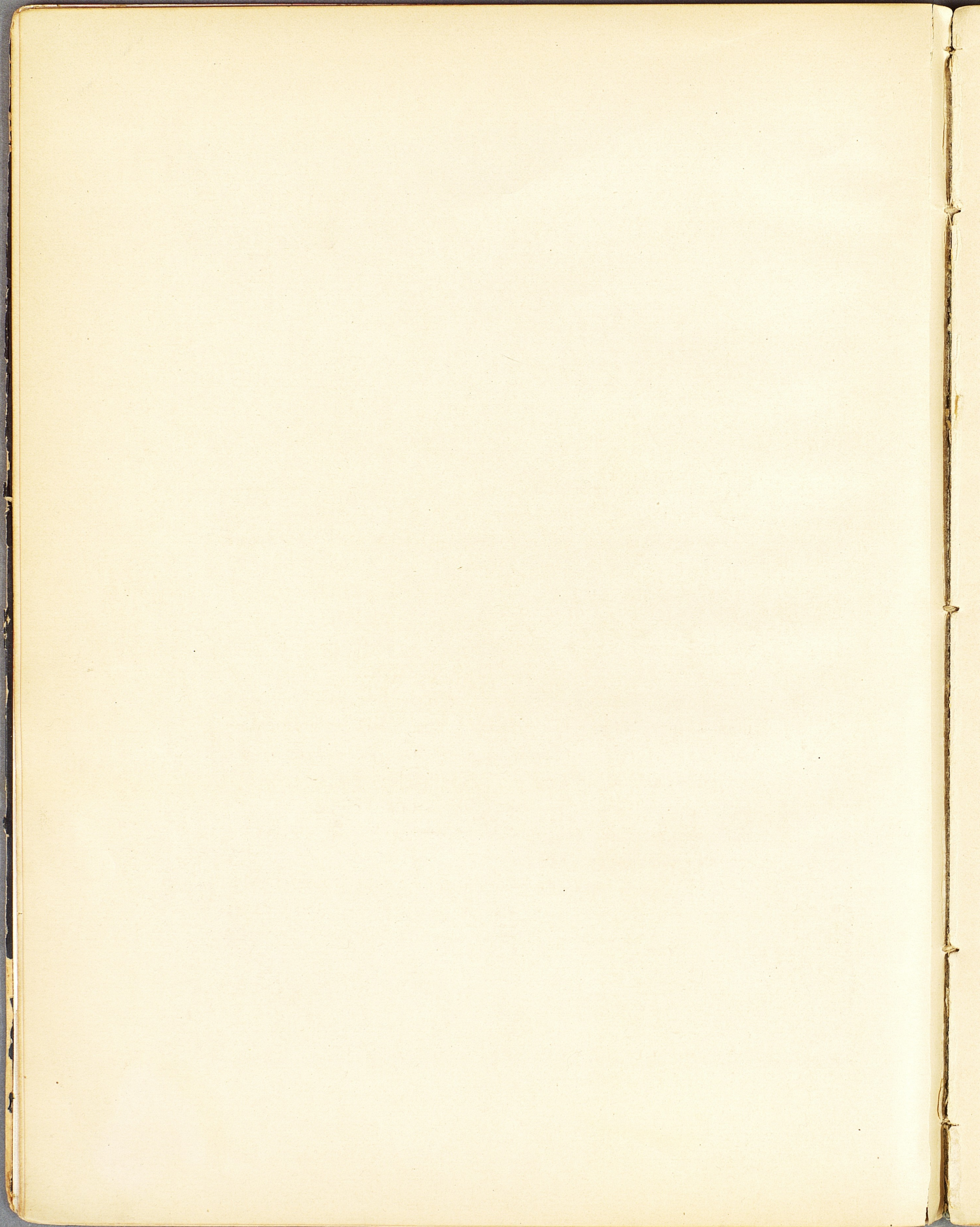
Det var tidigt på morgonen, då mor Gertrud gick ut att göra uppköp hos landthandlaren i den aflägsne byn. Nu led det mot solnedgången, men hon var icke hemkommen. Vigg var ensam i stugan. Tystnad rådde rundt omkring, så långt heden räckte. Under hela dagen hade icke en bjällra hörts och icke en färdeman varit sedd.

Vigg låg på knä med armbågarna mot bordet och tittade ut genom fönstret. Det hade fyra rutor: de tre voro öfvervuxna med isblommor, men på den fjärde hade han andats, så att isen tinat upp. Han väntade på mor Gertrud, som skulle komma med ett hvetebröd, en pepparkaka och ett grenljus, ty det var julafton, men ännu sågs hon icke till. Solen gick ner, och skyarna vid himlaranden lyste som de fagraste rosor. Öfver hedens snö göt sig ett blekrödt skimmer. Snart smälte alla färgerna samman i ett fruset blårodt, och fästet mörknade.

Det mörknade än mer inne i stugan. Vigg gick till spisen, där några falnande glöd lågo i askan. Det var så tyst, att när träskorna på hans fötter klapprade mot golvet, tyckte han, att det kunde höras öfver hela heden. Han satte sig vid spiselkanten och undrade, om pepparkakan, som han väntade på, hade hufvud och förgyllda horn och fyra ben. Han undrade också, huru domherrarna och bofinkarna kunde ha det på julaftonen.







Svårt är att säga, huru länge Vigg suttit så, då han hörde bjällerklang. Han sprang till fönstret och tryckte näsan mot rutan för att se hvem det mände vara, ty icke kom mor Gertrud med bjällror.

Himmelens alla ljus voro tända. De tindrade och strålade. Långt borta rörde sig något svart på snön. Det kom närmare, närmare, och starkare, starkare ljud bjällrornas glada klang.

Hvem är det som far där? Han håller sig ju icke på vägen, utan kommer tvärs öfver heden! Vigg visste väl hvar vägen går, han som om sommaren plockat blåbär och lingon där ute och ströfvat vida omkring — flera hundra alnar åt alla håll från stugan. Tänk att få åka efter sådana bjällror och köra själf! Knappt hade Vigg önskat det, förrän åkdonet var framme och stannade utanför fönstret.

Det var en släde, förspänd med fyra hästar, mindre än de minsta fölungar. De hade stannat, ty den som satt i släden höll hårdt i tömmarna, men de voro väl icke roade af att få

pusta ut, ty de fnyste, gnäggade, skakade sina manar och sparkade upp snön.

»Var icke okynnig, Rapp! Stilla, Snapp! Nätt, styr dig! Lätt, håll dig i skinnet!» ropade den som satt i släden. Sen hoppade han ur och gick fram till fönstret.

Maken till karl hade Vigg aldrig sett. Men så hade han då ej heller sett mycket folk. Det var en liten gubbe, just lagom för sådane hästar. Hans anlete var fullt af rynkor, och det långa skägget liknade mossan på stugutaket. Kläderna voro ludna från topp till tå. I ena mungipan satt en snugga; ur den andra ringlade rök.

»God afton, trubbnos!» sade han.

Vigg tog sig om näsan och svarade: »God afton.»

»Är någon hemma?» frågade gubben.

»Du ser ju, att jag är hemma.»

»Ja, det har du rätt i. Jag frågade litet dumt. Men du har så mörkt där inne, fast det är julafton.»

»Jag får både julbrasa och julljus, när mor kommer hem. Ett ljus med tre grenar, du.»

»Hå, mor Gertrud är icke hemkommen än, och du är ensam och får vara ensam en god timme till. Är du icke rädd?»

»Svensk gosse,» svarade Vigg. Det hade han lärt sig säga af mor Gertrud.

»Svensk gosse,» sade gubben efter och gnuggade sina bälgvantar och tog pipan ur mun. »Hör du, kurre, vet du hvem jag är?»

»Nej,» svarade Vigg, »men vet du hvem jag är?»

Gubben tog af sig pälsmössan, bugade och sade: »Jag har den äran att tala med Vigg, hedens hugstore kämpe, som

nyss fått på sig sina första par byxor, hjälten, som icke det längsta skägg skrämmar. Du är Vigg och jag är julvännen. Har jag den äran att vara känd?»

»Å, är du julvännen? Då är du en snäll gubbe. Mor har ofta talat om dig.»

»Tack för lofordet! Det är dock si och så med den saken. Vigg, vill du följa med ut och åka?»

»Det vill jag, men jag får väl icke, ty om mor kommer hem och jag är borta, hur går det då?»

»Jag lofvar, att du skall vara hemma före mor. En karl står vid sitt ord och en gumma vid sin påse. Kom nu!»

Vigg sprang ut. Men hvad det var kallt, och hvad Vigg var tunnklädd! Vadmalströjan var så snäf, och träskorna hade åter nött hål på strumphälarna, som mor Gertrud lagat så ofta. Men julvännen stängde dörren, lyfte Vigg i släden, svepte slädfällan kring honom, gaf honom en rökpuff i näsan, så att han nös, och, klatsch! nu bar det af.

Rapp och Snapp, Nätt och Lätt flögo öfver snön i ljungande hast, och silfverbjällrorna klungo öfver heden, som om alla himmelens klockor ringt.

»Får jag köra?» frågade Vigg.

»Nej, därtill är du för kort i rocken,» sade vätten.

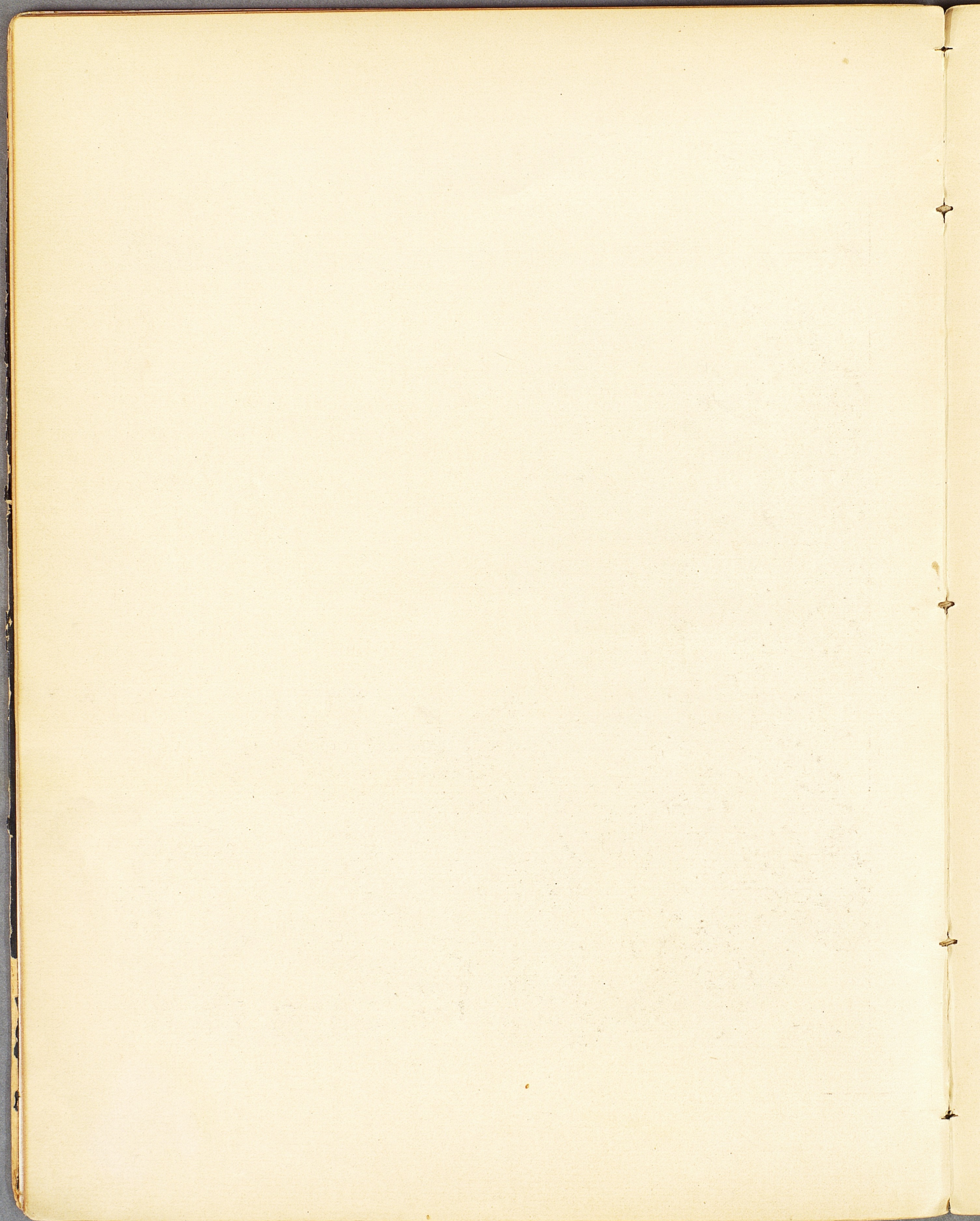
»Måhända det,» sade Vigg.

Snart hade de heden bakom sig och voro inne i den mörka skogen, som mor Gertrud talat om, där träna stå så höga som om stjärnorna hängde i deras grenar. Mellan stammarna framlyste stundom ljus från någon människoboning. Vätten hejdade sitt spann invid en liten ladugård.

Mellan stenarna i ladugårdsfoten stack fram ett hufvud med två glittrande ögon, som fästes på vätten. Det var tomtormens hufvud, som krökte sig till en artig hälsning. Vätten lyfte till svar sin pälsmössa och sporde:

»Snok, Snok Ringelstjärt,
säg mig, hvad är huset värdt?»





Tomtormen svarade:

»Fliten bor
här som gäst —
tre kor
och en häst.»

»Det var icke mycket,» sade vätten, »men det varder mer, när man och hustru äro idoga. De började med tomma händer och ha sina föräldrar att stödja. Nå, hur sköta de korna och hästen?»

Tomtormen svarade:

»Jufret stinnt och stäfvän full,
Pälle han har mod och hull.»

»Än ett ord, Snok Ringelstjært: hvad tycker du om barnen i gården?»

Snok Ringelstjært svarade:

»Fager mö och glädtig pilt,
pojken kynne litet vildt,
flickans lynne ljuft och mildt.»

»De skola ha julklappar,» sade vätten. »God natt nu, Snok Ringelstjært! God julsömn!»

»God natt, du Rappe och Sappe!
God natt, du Nätte och Lätte!
God natt, du käraste vätte!»

sade tomtormen och drog in hufvudet.

Bakom slädsätet var en kista. Henne öppnade vätten och framtog hvarjehanda saker, abcbok och pennknif till gossen, finger-

borg och salmbok till flickan, garnbunt, väfsked och skottspole till mor, almanack och moraklocka till far, hvar sitt par glasögon till farfar och farmor. Men dessutom tog han händerna fulla af något, som Vigg icke kunde se hvad det var. »Det är välönskningar och välsignelser,» sade vätten. Och så smög han med Vigg till stugan. Där inne sutto de alla kring den sprakande äriln, och far läste högt ur bibeln om Jesusbarnet. Vätten lade tyst och obemärkt sina häfvor vid dörren och gick med Vigg tillbaka till släden. Så bar det åter af genom den mörka skogen.

»Jag håller mycket af barnet, som de läste om där inne i stugan,» sade vätten; »men neka vill jag icke, att jag också tycker om gamle Tor i Trudvang.»

»Hvem är gamle Tor i Trudvang?» frågade Vigg.

»Å, en riktig hedersknyffel, litet släkt med mig på långt håll,» sade vätten. »Svår mot de elake var han: dem slog han med sin hammar. Men de ärlige och de modige höll han af och de arbetsamme. Mest likade han bonden, som skötte sin jord väl och fostrade upp duktiga pojkar. När fara hotade landet, ropade Tor i Trudvang till bönderna: upp, gubbar! och då togo de svärd och sköld och samlade sig från berg och dal, och fienden stod icke emot deras dryga hugg. Du skall också varda en bra karl, Vigg.»

»Det förstås,» sade Vigg.

»Men nu,» sade vätten, »har Tor lagt sin hammar vid Jesusbarnets fot, ty bäst är att fara med lämpor, menar han.»





Nästa gång vätten stannade var det vid en loge nära en bondgård.

Från logen hördes ett doft afmätt klappande, liksom af slagor, men detta ljud nästan öfverröstades af en bäck, som gnabbades med stenar och granrötter. Julvätten knackade på loggluggens lucka, och hon sprang upp. Där inne stodo två små lustige fyrrar med buskiga ögonbryn, runda barnkinder, röda toppmössor och gråa tröjor. De tröskade vid skenet af en lykta, så att dammet rök.

Julvätten nickade och sade:

»Tomte-, tomte-, totemän,
trösken I på logen än?»

Tomtegubbarna svarade, slängande slagorna:

»Slagan klinge
ticke tack!
Proppad binge,
fyllig stack.»

»Men på julafton kan man ge sig ro,» tyckte vädden.
Nissarna genmälde:

»Säden strid,
kakan rund.
Hvarje tid,
hvarje stund
har guld i mund.»

»Men I minnens väl, hvar och när vi skola råkas?»
Nissarna nickade och svarade:

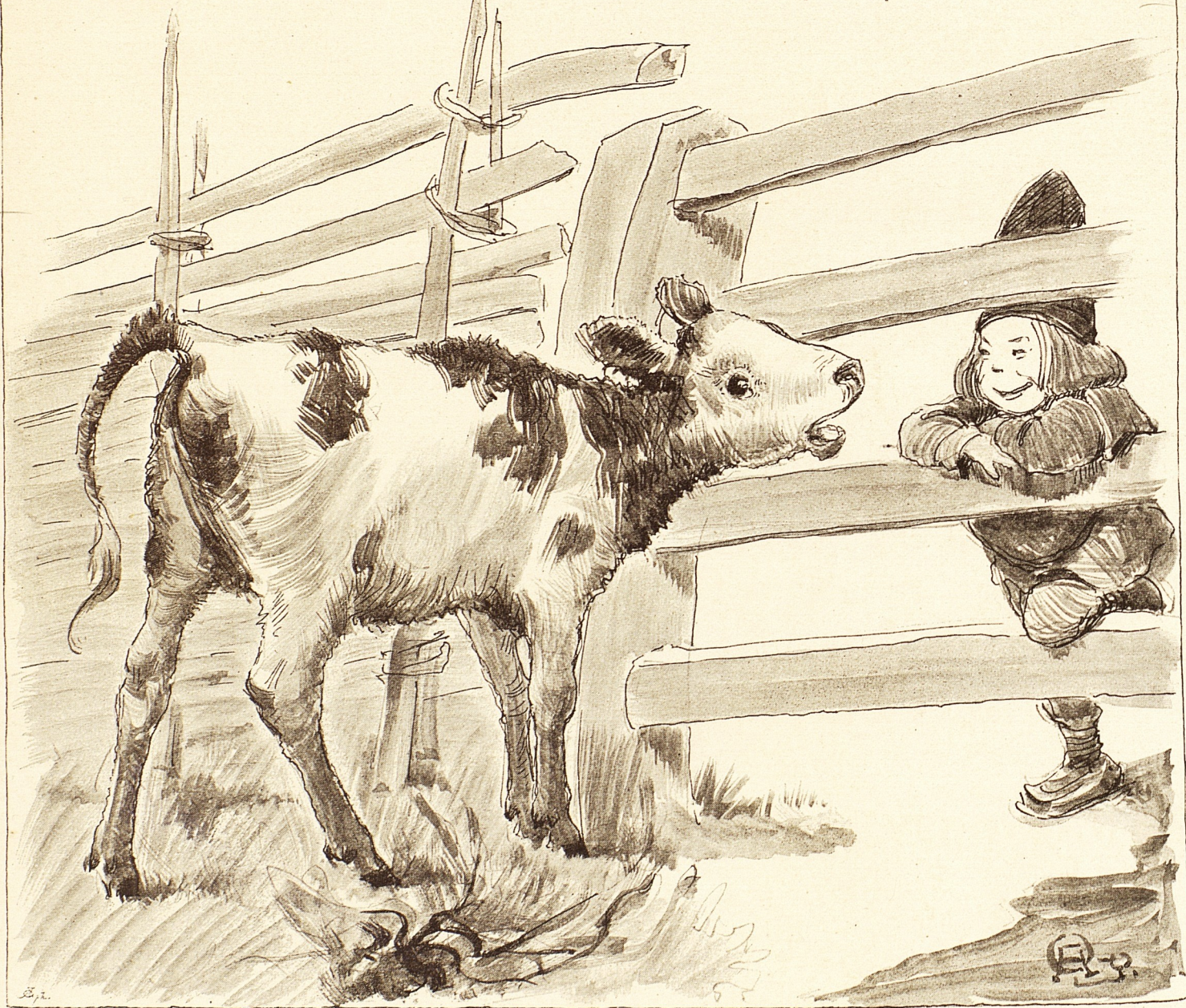
»Om en stund hos fjällets jätte.
Nu farväl, du käre vätte!»

Vädden öppnade kistan och tog händerna fulla af julgåfvor och sprang upp till far, mor och barnen i gården. Bland gåfvorna var en soldatbössa, ty hvarje karl bör ha en sådan till värn för sitt land.

Så bar det af från stuga till stuga, från gård till gård. Trefligast, tyckte Vigg, såg det ut i prästgården, där han tittade in genom fönstret. Där satt gamle prästfar, som Vigg kände väl igen, ty han hade flere gånger varit i stugan på heden och hört, huru Vigg förkofrat sig i abcboken, och lagt sin hand på hans hufvud. Prästmor och de vackra döttrarna kände han också, ty de voro så snälla mot mor Gertrud. Julvädden tyckte äfven mycket om prästgården, ty här voro människorna alltid vänliga mot hvarandra och mot husdjuren och ville, att alla skulle vara lyckliga.

Prästgårdstomten kom ut från ladan och hälsade på julvädden. »Här är nog allting godt,» sade vädden.

Den lille mulen
Är illa vulen
Att nafsä gräset bland ris och ljung;



»Ja, här är trefligt,» svarade prästgårdstomten, »men ändå har jag en klagan att framföra.»

»Låt höra då!»

»Jo, Grimma, lilla kossan, var en dag i somras mycket ledsen, när hon icke fick dricka mjölk längre:

Grimma vid grinden
grät och sade:
nu är min moder
mjölkad för andra,
nu får jag gånga
sommaren långa
med svulten mage
i tufvig hage,
den lille mulen
är illa vulen
att nafsas gräset i ris och ljung;
jag borde haft mjölk till fram mot julen,
ty Grimma är ännu så ung, så ung.»

»Hur är det med Grimma nu?» frågade vännen.

»Å, hon äter gräs och hö i kapp med de andra korna och är så fet att hon skiner.»

»Då var det ju ingenting att klaga öfver,» sade vännen.

»Jag tyckte nog så med, men lofvade henne ändå att tala om det för dig.»

»Och hvad man lofvar skall man hålla, det har du rätt i,» sade vännen. »Farväl med dig, prästgårdsnisse. Vi träffas snart.»

Medan julvännen och Vigg fortsatte färden, mötte de i skogen
en nisse, som hängde läpp och såg butter ut.

»Hvart går du, frände?» sade vännen.

»Nisse nöter nu sin sko,
för att söka annat bo,»

svarade tomten.

»Hvarför det?» sporde vännen.

Nissen svarade trumpet:

»Far plär snaska
ur en flaska,
mor är en slaska,
barnen ä' stygga
och aldrig snygga.»

»Fresta ändå på att stanna ett år till,» bad julvännen;
»annars går all hemfrid bort med dig. Kanhända bättrar det
sig, och då kan jag komma med gåfvor till er nästa år.»

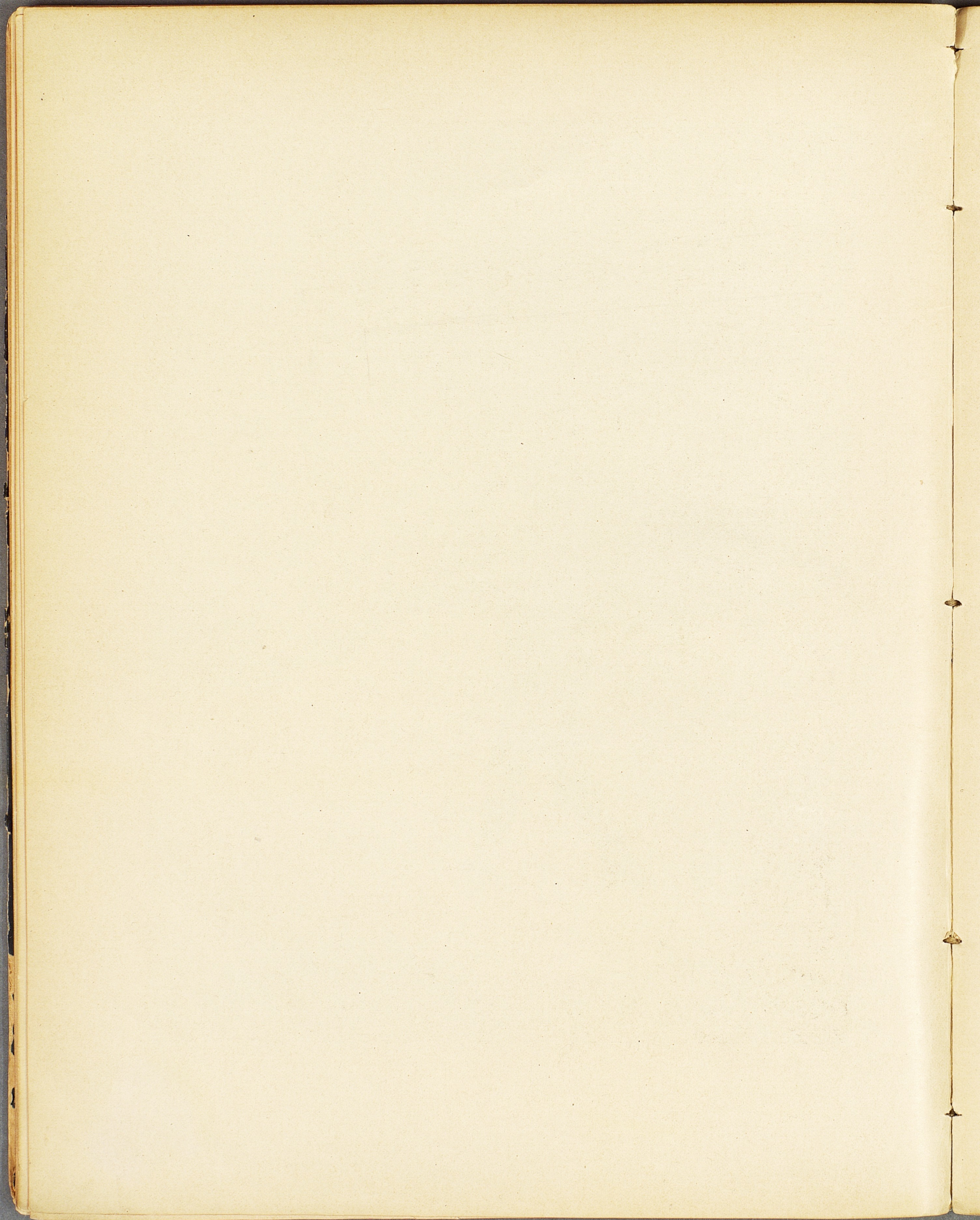
»Nå ja då, efter som du ber mig,» sade nissen och
vände om.





Nisse nöter nu sin sko,
För att söka annat bo,

OR-3



m en stund höll vätten framför en stor byggnad, där det lyste ur många fönster. »Här vankas julklappar i mängd,» sade vätten och öppnade sin kista.

Vigg häpnade öfver den grannlåt han såg: armband och halsband, bröstnålar, soljor, spännen, siden och sammet. Det glittrade af guld, silfver och ädelstenar. Han såg konstgjorda blommor och luktade på dem, men de hade ingen doft. Dessutom såg han löslockar och lösflåtor, och dem undrade han mest öfver.

»Hvad är det?» frågade han.

»Det är fiskeredskap,» sade vätten och blinkade med ena ögat; »det är med sådana don fröknarna fånga fisk.»

»Men hvad är det?» sporde Vigg och pekade på en gyllene stjärna, som herregårdens ägare skulle bära på rocken.

»Det är också fiskeredskap,» sade vätten.

Det kunde Vigg icke rätt fatta, ty han hade aldrig sett mer än ett fiskedon, och det var ett metspö.

Vätten stoppade en fruktkärne i Viggs tröjficka; det gjorde honom osynlig för andras ögon. Så gingo de upp för stora

trappan. Där stodo drängar och gäspade. Så kommo de in i ett grannt rum med ljuskrona i taket. Där satt nådig frun och gäspade, och fröknarna tittade på en färglagd tafla, som undervisade dem om det allra viktigaste i deras jordelif: huru folk senast klädde sig i Paris. Herremannen satt halfslumrande med händerna hopknäppta öfver magen och tänkte på sin höga bildning, ty han hade i ungdomen läst latin och sedan glömt hvad han läst.

Hans granne, gamle nämдемannen, var däremot en obildad man, ty han kunde bara sin bibel och lagboken och litet mer dessutom, men hade, stackars han, haft intet latin att glömma.

Vätten framlämnade gåfvorna, som mottogos kallt, utom stjärnan. När vätten framräckte henne och sade, att det var en gåfva från kungen till herremannen, steg denne upp och log och bugade och talade om konungens nåd och sin egen ovärdighet. Därefter gick han in i närmaste rum, där han trodde, att ingen såg honom, och ställde sig framför spegeln och fäste stjärnan på sitt bröst och, ett tu tre, hoppade han upp och gjorde hvad fröknarna skulle kallat ett battement och sade till sig själf: nu har jag nått mitt lefnadsmål; sådant får man, när man är ett snällt barn.

»Är han ett barn?» frågade Vigg.

»Nog är han det,» svarade vätten.



Så kommo de till en annan än större byggnad, där det också lyste ur många fönster. Vätten lyfte och svängde sin pälsmössa och ropade: »Lefve, lefve, lefve!»

»Hvarför ropar du så?» frågade Vigg.

»Det får du veta om ett tjugotal år härefter, men icke nu,» sade hans resekamrat och såg litet illmarig ut. Han öppnade sin kista och framtog några böcker med mycket vackra pärmar.

»De äro praktfullt bundna,» sade han, »men hvad är deras yta mot deras innehåll? De förvara många de ädlaste tankar, som människor ha tänkt. För herrn och frun här uppe kunde jag icke påhitta bättre julklappar.»

Vigg fick sitta kvar i släden, medan vätten var där uppe. Om det märkligaste han såg där nämnde han ingenting för Vigg. Men jag vet det och kan omtala det. Han såg en gosse, jämnårig med Vigg, en hurtig vacker gosse, om hvilken han förutsett, att han skall varda Viggs trofaste vän och kække medkämpe i kommande strider för det rätta, sanna och goda. Och i en vagga såg han en flicka, hvars lille mun liknade en rosenknopp. Om henne hade han förutsett, att sedan hon blifvit gift, skall hon kalla Vigg sin lille rare man.



Nu åkte de till konungens slott, som var än mycket större än herremannens hus. »Här har jag några gåfvor att ge till konungasonen,» sade vännen, »och det skall gå i största hast, ty sedan skola vi fara till min kung, fjällkungen, och därefter tillbaka till mor Gertrud på heden.»

Än en gång öppnades kistan, och hvad Vigg nu fick se öfvergick allt annat. På en stor silfverplåt stodo tusentals stridsmän till häst och fot. När man drog på en vef, skyldrade de och svängde än till höger, än till vänster, och hästarna stegrade sig, och ryttarna höggo med svärden. På en annan plåt, som föreställde hafvet, sågos skepp med kärrebössor, och, när man drog på vefven, sköto kärrebössorna mot en fästning, och fästningen med sina vallbössor svarade. Men den tredje silfverplåten var märkeligast af alla. Där sågos stugor i mängd och åkrar och ängar omkring dem och människor i hundratal inne och ute, alla så små, att man icke såg dem riktigt tydligt utan genom förstoringsglas. Men hvad man då såg mycket! Skörde-
män, mjölnare, smeder, väfvare, skräddare, skomakare, murare,

timmermän, snickare och många andra slags yrkesmän, alla i flitigt arbete. Man såg deras hustrur duka bord och vinka sina lekande barn att komma till måltiden. Men man såg också bleka, hungrande barn och sörjande mödrar, som hade knappt något att gifva dem att äta.

Med dessa märkliga leksaker sprang vätten upp till konungasonen. »Min prins,» sade han, »se icke endast på soldaterna och krigsskeppen! Se också på det arbetande folket! Välsigna det i dina böner till Gud! Och när du varder konung, så ställ som ditt högsta mål att öka folkets trefnad och minska dess lidanden! Den store domaren skall på uppgörelsens dag säga dig: hvad du hafver gjort desse de ringaste bland mina bröder, det hafver du gjort mig.»

Vätten var snart nere igen. Rapp och Snapp, Nätt och Lätt fnyste och gnäggade. Vätten tog tömmarna och satte sig i släden bredvid Vigg, och det bar af i ilande fart genom en mörk skog. »Hvart färdas vi nu?» frågade Vigg.

»Till fjällkungen,» svarade vätten.



Vigg var allvarsam och sade efter en stunds tystnad: »Är din kista tom nu?»

»Nästan,» svarade vätten och satte snuggan i munnen.

»Alla andra har fått julgåvor, men har du ingen till mig?»
sporde Vigg.

»Jag har icke glömt dig heller; din julgåva ligger kvar på kistbotten.»

»Visa mig henne, så är du snäll.»

»Du kan vänta, tills du kommer hem till mor.»

»Nej, du vätte, låt mig se henne nu!» sade Vigg otåligt.

»Nå, se där då!» sade vätten, i det han vände sig i släden och drog fram ur kistan ett par tjocka ullgarnsstrumpor.

»Var det ingenting annat?» mumlade Vigg.

»Skulle de icke vara välkomna? Du har ju håll på dina egna strumpor?»

»Dem kunde mor stoppat. Då du gifvit konungasonen och de andra så granna och roliga saker, kunde du gifvit mig något sådant också.»



Vätten svarade icke ett ord, utan lade strumporna tillbaka i kistan, men han drog djupare rökar ur pipan än förut och såg allvarsam ut, han ock.

Så gick färden fram under tystnad. Vigg teg och sköt ut munnen och afundades konungasonen de granna julsakerna och var ond på ullgarnsstrumporna. Vätten teg och bolmade ur båda mungiporna. Men granarna susade, skogsbäckarna sorlade, och snön knastrade under hästarnas hofvar. Vid skogsbrynet sprang en lyktgubbe och lyste färden, men det var bara fjäsk, ty stjärnorna och skarsnön gáfvo tillräckligt ljus.

Så kommo de till ett lodrätt berg. Där stego de ur släden. Vätten gaf Rapp och Snapp, Nätt och Lätt hvar sin hafrekaka. Därefter knackade han på bergväggen, och hon öppnade sig. Han tog Vigg vid handen och gick in i remnan, men många steg hade de icke gått, innan Vigg vardt rädd.

Ty därinne var rysligt. Där skulle rådt den svartaste natt, om icke mörkret här och där genomskimrats af de glödande ögonen hos huggormar och giftpaddor, som slingrade och krälade på klippornas fuktiga utsprång.

»Jag vill hem till mor,» skrek Vigg.

»Svensk gosse!» sade vätten.

Då teg Vigg.

»Hvad säger du om den där paddan?» sporde vätten, sedan de gått ett stycke, och han pekade på ett grönt odjur, som satt på en sten och spände sina runda ögon i gossen.

»Hon är otäck,» sade Vigg.

»Henne har du skaffat dit,» sade vätten. »Ser du, hur stinn och uppblåst hon är? Det är af oförnöjsamhet och afund.»

»Har jag skaffat dit henne, säger du?»

»Ja visst. Du afundades konungasonen hans gåfvor och föraktade den skänk jag af vänligt hjärta ville ge dig. För hvarje ond tanke, som födes hos någon människa, som bor i denna nejd, kommer en padda eller en huggorm hit in i remnan.»

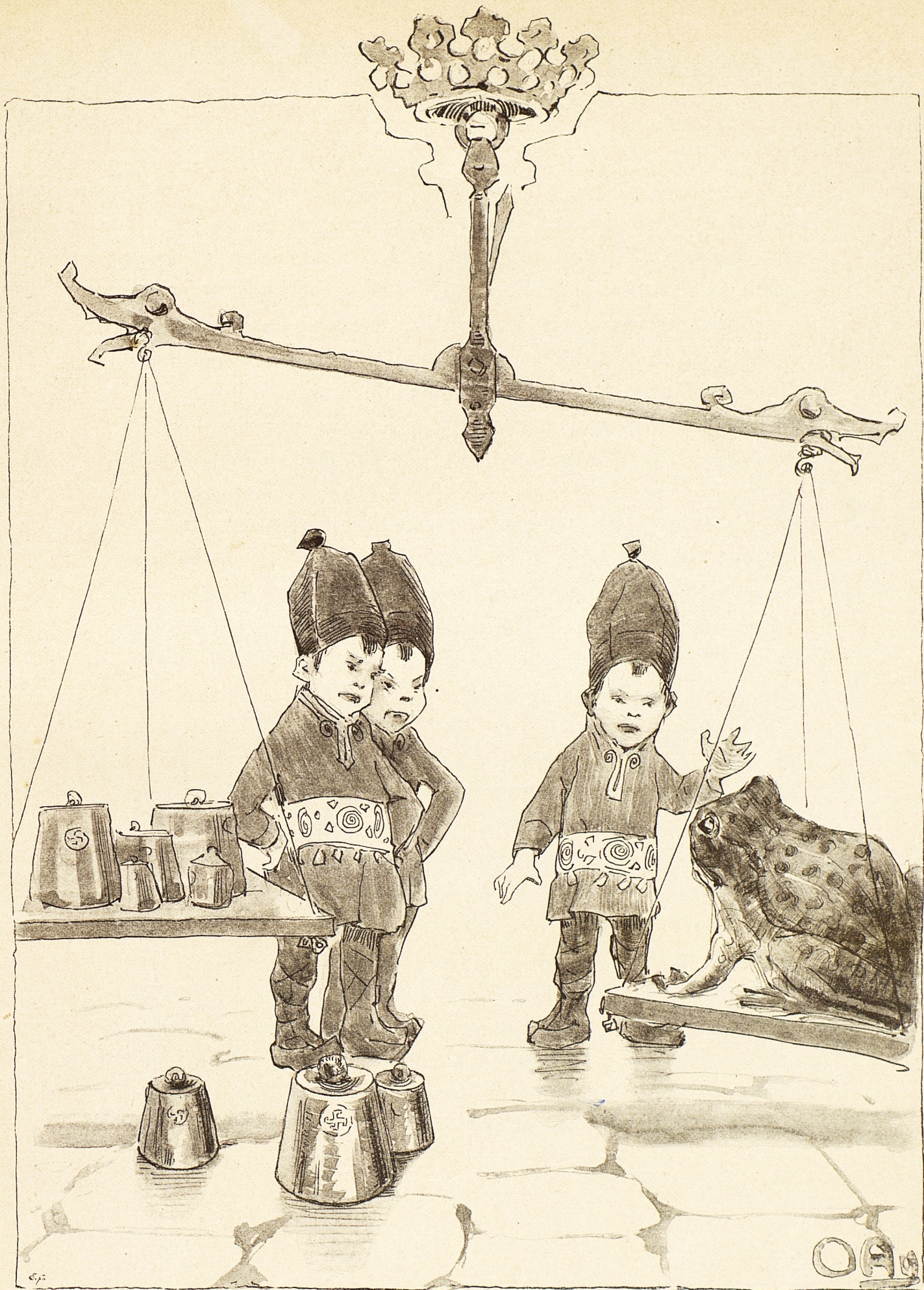
»Det var styggt,» sade Vigg, och nu skämdes han.

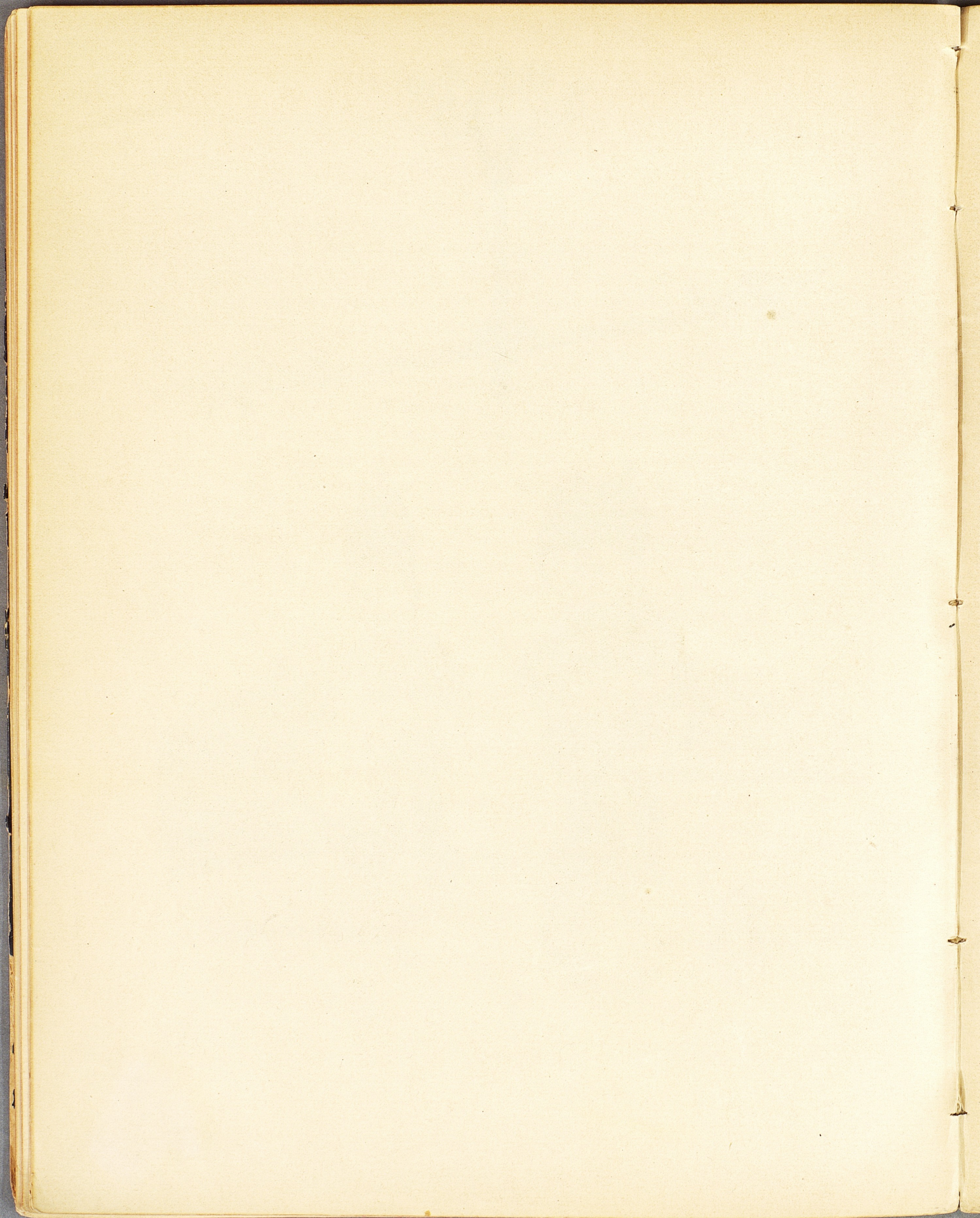
De gingo vidare i många krockar och kommo allt djupare in i berget. Småningom började det ljusna, och när de svängt om ett hörn, såg Vigg med häpnad en stor glänsande sal.

Väggarna voro af bergkristall och längs de tre af dem stodo små grinande dvärgar och höllo facklor, hvilkas sken bröt sig i regnbågens färger mot kristallerna. Vid fjärde väggen satt bergkungen på sin guldtron. Han var klädd i en mantel af asbest, öfversållad med ädelstenar, men såg sorgsen ut. På en tron vid hans sida satt hans dotter, klädd i silfverskir, och hon var än mer sorgbunden, ja hon tycktes nästan döende. Mycket blek och innerligt vacker var hon.

Midt i salen hängde en ofantlig våg, och däromkring stodo bergtussar, som lade något än i den ena vågskålen än i den andra.

Och framför konungens tron stod en oräknelig skara tomtebissar från alla gårdar och stugor på flera mil däromkring och omtalade allt hvad de människor, i hvilkas hus de höllo till, hade tänkt, sagt och gjort under årets lopp. Och för hvarje god tanke och hvarje god gärning de omtalade lade bergtussarna gyllene vikter i den ena vågskålen, och för hvarje ond tanke eller ond gärning, som omtalades, lade de en huggorm eller padda i den andra.





»Vet du, Vigg,» hviskade jylvätten, »saken är den, att prinsessan är sjuk. Hon skall dö, om hon icke kommer snart ur berget, ty hon längtar att andas himmelens luft och se solens och stjärnornas guld, och hon har ett löfte, att om hon får se himmelen, kan hon ock få se änglarna och vinna evig sällhet. Hon trånar och längtar, men ut ur berget kommer hon dock icke förr än den julafton, då det godas vågskål sjunkit till golfvet och det ondas stigit till taket, men nu ser du, att skålarna stå så pass jämnt.»

Knappt hade jylvätten sagt detta, förr än äfven han framkallades att aflägga redogörelse. Han hade icke litet att om- tala, och det var godt nästan alltsammans, ty de rön han gjort sträckte sig blott till juldagarna, och på den dag, då minnet firas af det fattiga barns födelse, som genom godhet och oskuld är vordet alla tidens konung, pläga ju människorna vara vän- ligare mot hvarandra än annars.

Och tussarna lade allt flera gyllene vikter på vågen, ju längre vätten skred i sin redogörelse, och det godas vågskål vardt märkbart tyngre.

Men Vigg stod som på nålar, ty han var rädd, att hans namn skulle nämnas, och han spratt till och vardt röd och blek, när vätten slutligen uttalade det namnet. Hvad vätten sade om Vigg och ullstrumporna, det vill jag för hans skull icke upprepa, men kan ej förtiga, att en af tussarna lade i det ondas vågskål den stora gröna padda, som Vigg förut sett i remnan, och hon vog mycket. Och allas ögon, utom den snälle vättens, som tittade åt annat håll, fästes på Vigg, konungens, konunga- dotterns, tussarnas, dvärgarnas, tomtarnas, och allas ögon voro

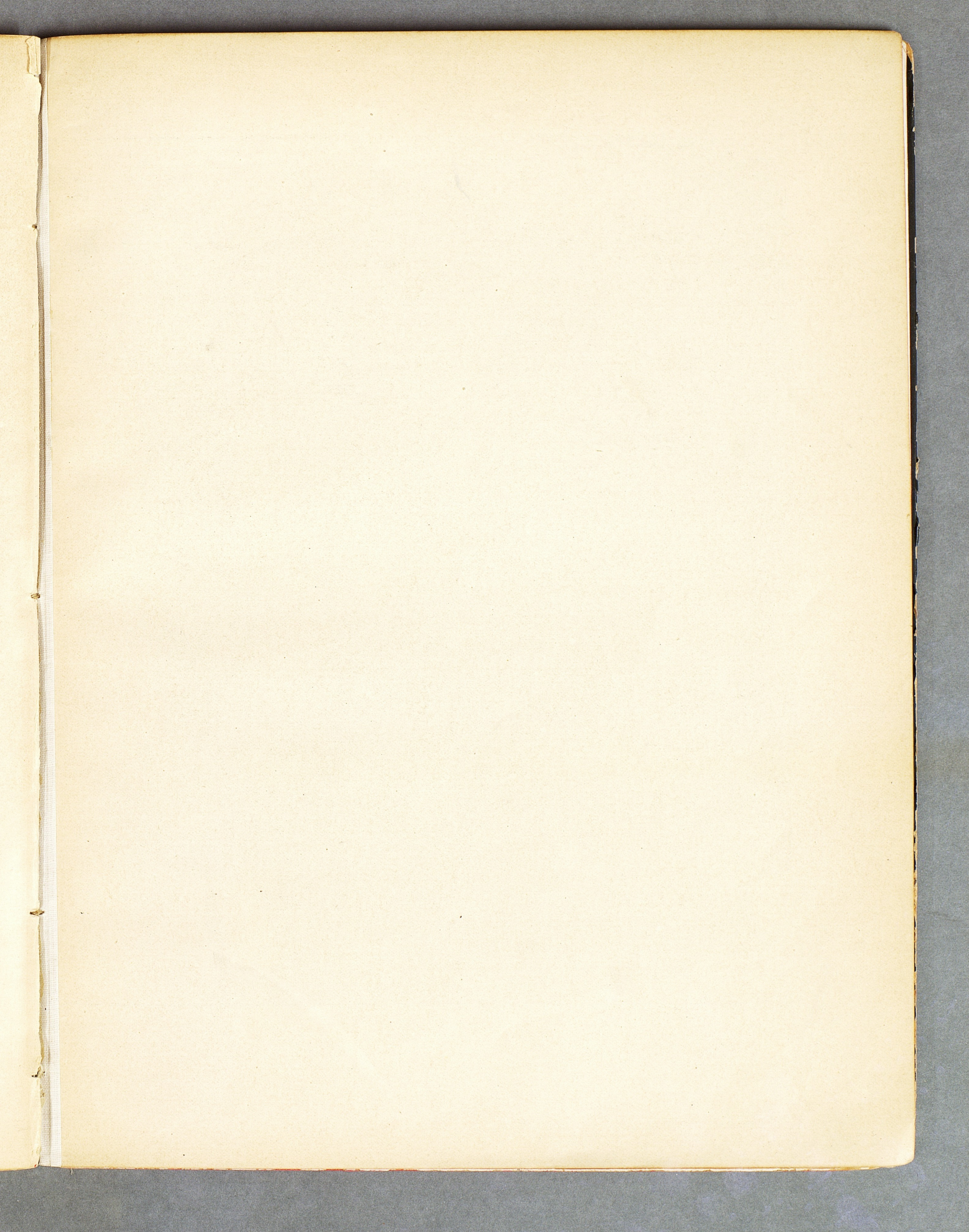
antingen så stränga eller så sorgsna, men synnerligen konungadotterns voro så milda och lidande, att Vigg förde båda händerna till anletet och ej kunde se upp.

Julvännen omtalade nu, huru den fattiga mor Gertrud på heden tagit upp den fader- och moderlöse lille Vigg, huru hon flätade mattor och band kvastar och sålde till landthandlaren i byn, för att skaffa födan åt honom, huru hon sydde och lagade hans kläder, huru hon arbetade med lust och kärlek och bar försakelser för hans skull och huru hon gladdes åt hans friska lynne och modiga hjärta och blomstrande kinder och trofasta ögon och gärna förlät hans pojkestreck — ja, hon bad till Gud för honom hvar kväll, innan hon somnade, och i dag på morgonen hade hon i den smällkalle vintern gått långt bort till byn, endast för att kunna glädja honom på aftonen med grenljus och annat smått.

Och medan vännen talade så, lade tussarna tunga gyllene vikter i det godas vågskål, och den fula gröna paddan hoppade ned och försvann i remnan, och den väna konungadotterns ögon fuktades, och Vigg snyftade högt.

Ja, han snyftade till och med i sömnen, då bergkungens sal med allt hvad däri fanns var borta, och Vigg låg i sängen inne i stugan på heden, där jolvännen efter fullbordad resa sagt honom god natt, fast Vigg då var så sömnig, att han icke hörde det. Den klaraste julbrasa sprakade i spiseln, då han vaknade, och öfver honom lutade sig mor Gertrud, som sade:

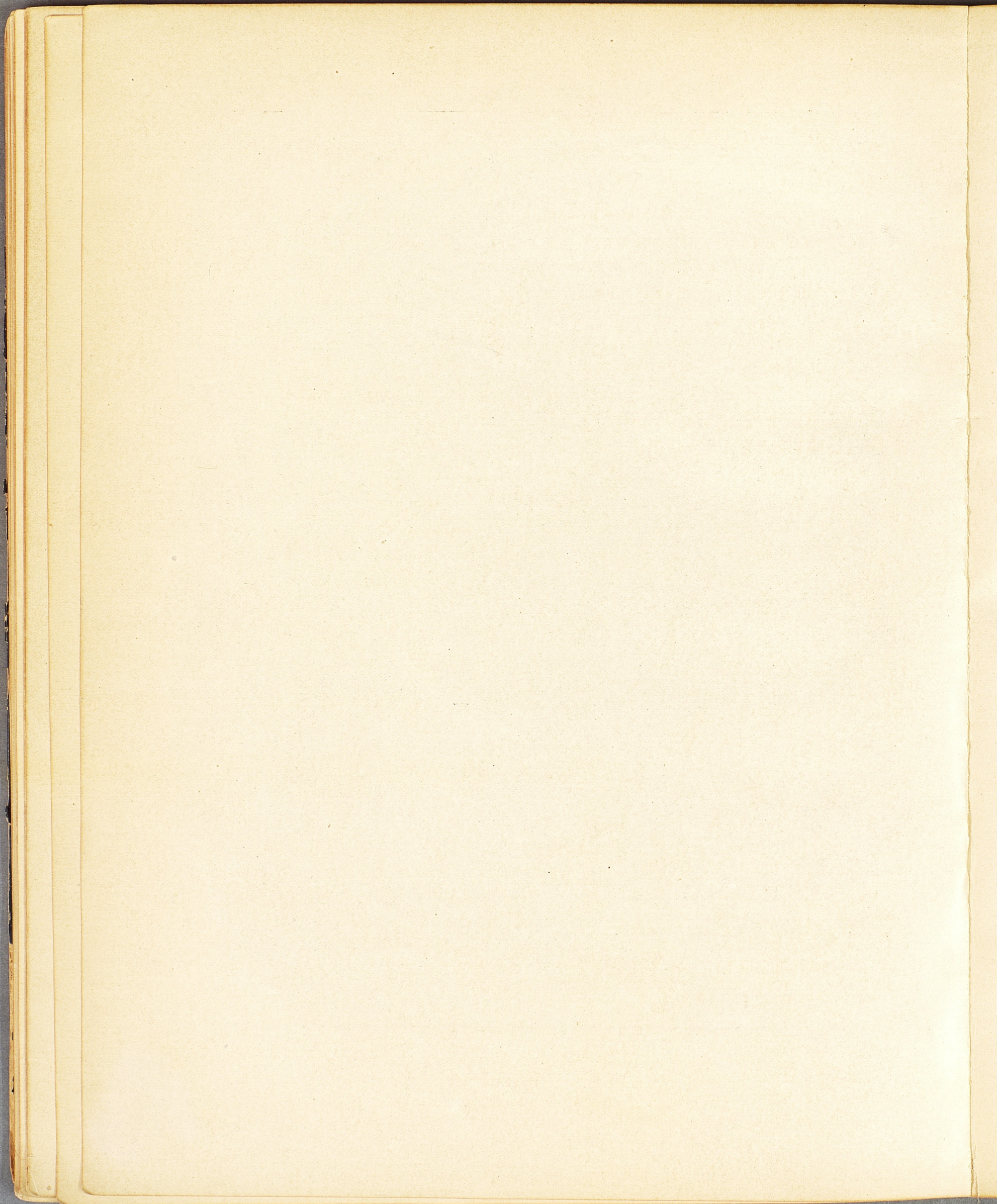
»Stackars lille Vigg, som fått vara så länge ensam här i mörkret! Jag kunde icke komma förr, ty vägen är lång. Men





J. C. R.





nu har jag grenljus och hvetebröd och pepparkaka med mig och äfven en kaka, som du i morgon skall gifva småfåglarna.

»Och se här,» tillade mor Gertrud, »här har du ett par ullstrumpor, som jag stickat åt dig i julgåfva, ty det är hvad du nu tarfvar, lille slitvarg. Och här har du ett par läderskor, som jag köpt, för att du skall slippa traska i träskor under julhelgen.»

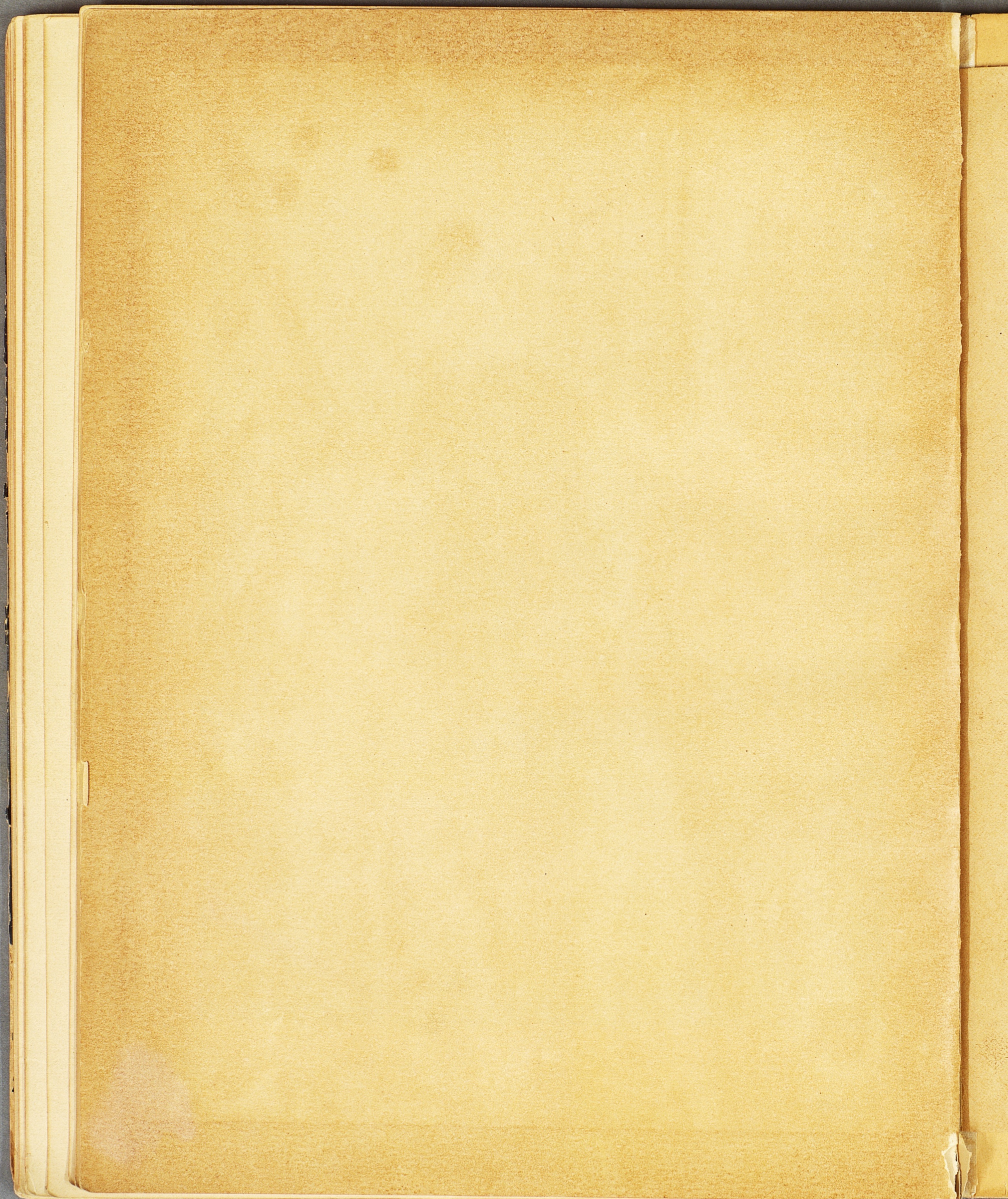
Vigg hade länge önskat sig ett par läderskor, och nu synade han dem på alla sidor med glada ögon. Men än längre synade han ullstrumporna, så att mor Gertrud trodde, att han ville hitta någon orätt maska i dem, men saken var den, att Vigg tyckte, att de voro alldeles lika med dem han sett i vättens kista. Därefter slog han sina armar kring mor Gertruds hals och sade: »Tack, mor, för strumporna och för skorna — och så för strumporna!»



Nu sattes grytan på spisel, en hvit duk breddes öfver bordet och grenljuset tändes. Vigg sprang omkring i de nya strumporna och skorna. Emellanåt stannade han vid fönstret och såg underfundigt ut åt heden och visste ej rätt huru det gått till med hans hemfärd. Men julvännen är snäll och mor Gertrud snäll, det hade han tydligt för sig, och julaftonen en ljuflig afton, det visste han.

Där ute strålade tusen stjärnor ned på den tysta heden. Och i hedens enda stuga rådde spiselvärme, hjärtevärme och glädje.







VIKTOR RYDBERG.

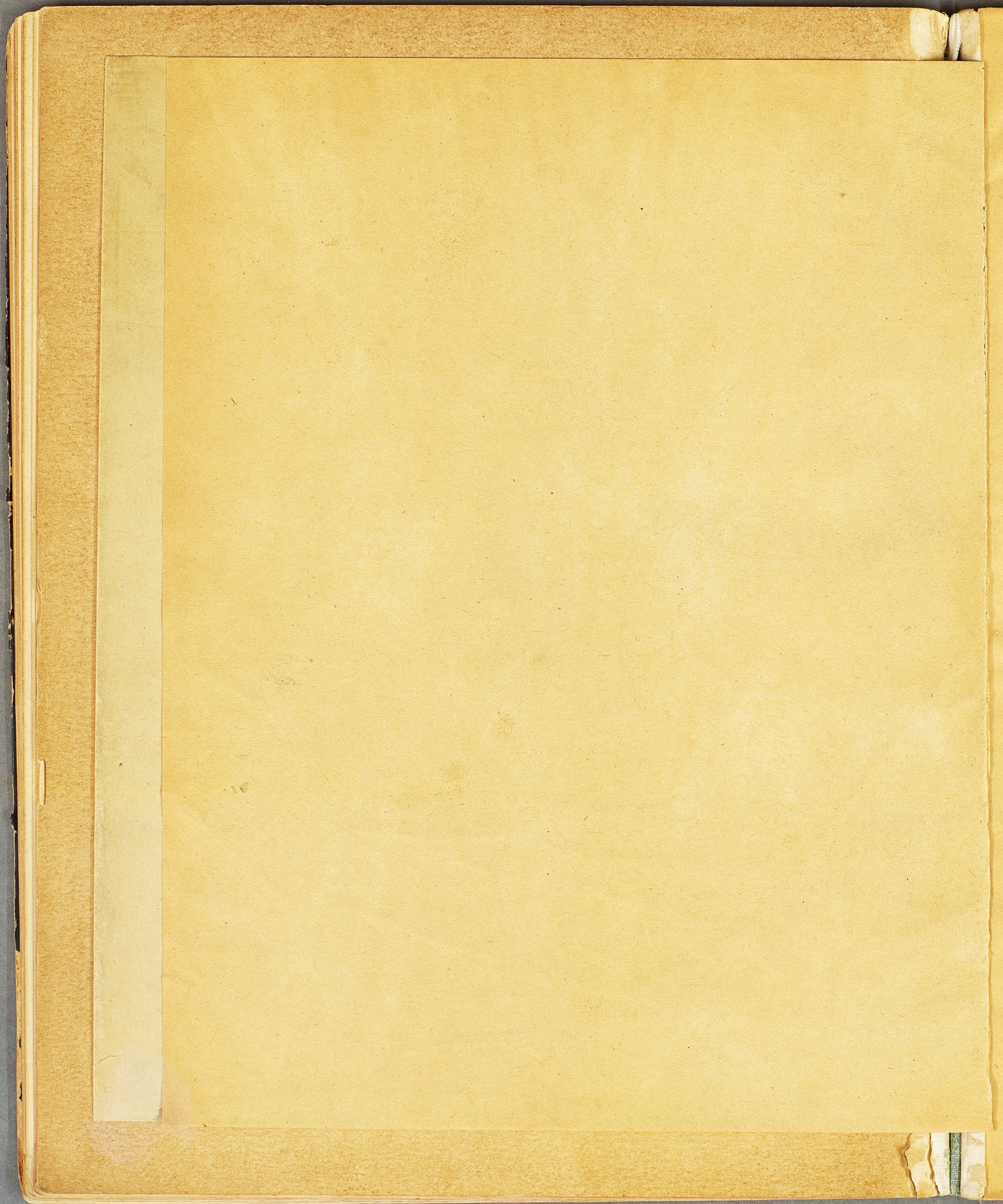
Lille Viggs äfventyr på Julafton.

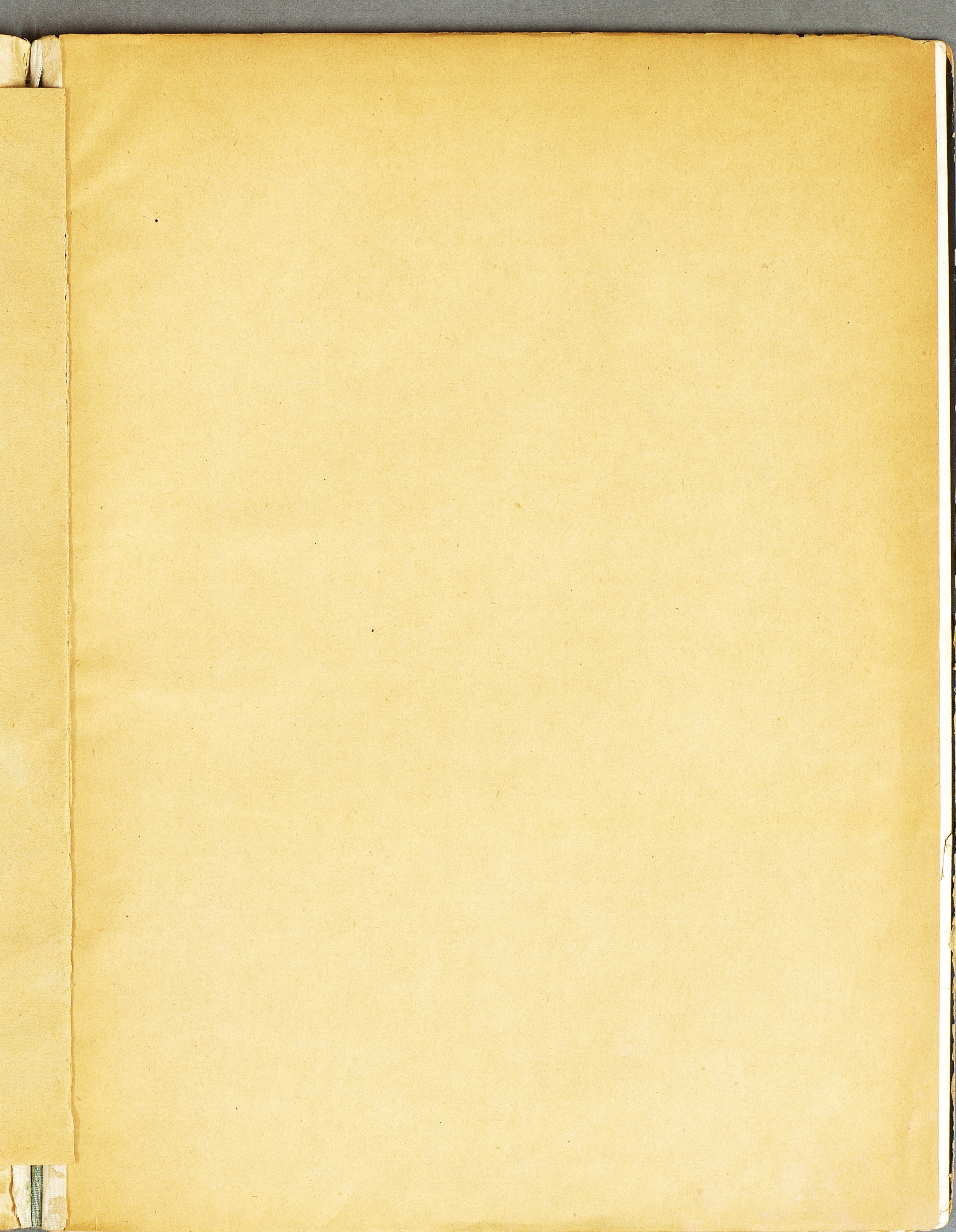


STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris inb. 2: 50.

1895







LILLE VIGGS

ÄFVENTYR

PÅ

JULAFTON

AF

VIKTOR RYDBERG

